

ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

*The Opinion of Students and Parents to The Learning Management
of Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance
at Secondary Education Level :*

A case of Piboonbumpen Demonstration school Burapha University

อิทธิเดช น้อยไม้*

E-mail : itthidech@buu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองและความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ และแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) การสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มใช้การสรุปวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนตามเพศและระดับชั้น พบว่าไม่แตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองตามระดับชั้น พบว่าไม่แตกต่างกัน

* อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต พิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. ความต้องการของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่านักเรียนต้องการให้มีการปรับลดเนื้อหาสาระ จัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ เน้นการใช้สื่อการสอนประเภทเทคโนโลยี มอบหมายการบ้านให้น้อยลงและออกข้อสอบที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน

คำสำคัญ : ความคิดเห็น การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

Abstract

The purposes of this study were to study the students and parents opinions and students' needs concern the learning management of Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance : a case of Piboonbumpen Demonstration school Burapha University. The learning management covered, subject content , teaching and learning activities, instructional medias and measurement and evaluation. The samples in this study were 390 lower and upper secondary students in the second semester of the academic year of 2009 Piboonbumpen Demonstration school. The instruments which were used in this study consisted of 1) Questionnaires. 2) Focus Group. Statistics used to analyze the data were percentage (for the questionnaire), mean (\bar{X}), standard deviation (SD) and t-test. The data analysis for focus group discussion was content analysis. The findings were as follows:

1. The students' opinion to the learning management of Social studies, Religion, and Culture Learning Substance was found at the high level in all aspects in the opinion as the result of the differences in education level and gender. There was no statistically significant difference.
2. The parents opinion to the learning management of Social studies, Religion, and Culture Learning Substance was at the high level in all aspects when was compared based on the education level, it was found no statistical significant difference.
3. The student focus group discussion data analysis on the learning management of Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance revealed that students needed less content, needed field trip activities, more use of instructional media, less class assignments and the level of difficulty of the examination should be made appropriate to student's ability.

Key words : Opinion; Learning management; Social Studies, Religion, and Culture Learning Substance

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ส่งเสริม สนับสนุน ทักษะต่างๆ (นาคยา ปลันธนานนท์, 2550, หน้า 285) พัฒนาให้บุคคลได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การให้การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาเยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคม โดยผ่าน ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ชาดิบ้านเมือง กระบวนการสอน และการเรียนรู้เพื่อให้ได้ความรู้และ โดยถือว่าการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้อง

กับความต้องการของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ วัฒนธรรม ของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความ เจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2535, หน้า 2)

จากความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการ ในการสร้างและพัฒนาเยาวชนอันเป็นทรัพยากร ที่มีคุณค่า และส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของ ประเทศในอนาคต ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนด จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความ สมดุลทั้งด้านสุขภาพร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความ สามารถ คุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกรักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะเพื่อส่วน รวม ตลอดจนมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และ พลเมืองโลก เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3-4) และ เมื่อพิจารณาจากจุดมุ่งหมายดังกล่าวแล้ว กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นับเป็น ศาสตร์ความรู้หนึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการ ให้การศึกษาแก่เยาวชน อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วย ให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ไว้ เพราะการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเยาวชน ให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถนำความ รู้จากอดีตมาสร้างความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรม ของประเทศ เพื่อการตัดสินใจในการเป็นพลเมืองดี นำ ความรู้เรื่องการเมือง การปกครองมาตัดสินใจเกี่ยวกับการ ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติของตน ตลอดจนนำความรู้ และวิธีการทางสังคมศาสตร์มา กำหนดแนวทาง ประพฤติ ปฏิบัติที่สร้างสรรค์ต่อส่วน รวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 7) นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจในการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่

ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพ แวดล้อม การ จัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจใน ตนเอง และยอมรับความแตกต่างของบุคคลในสังคม มี คุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และ สังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 132)

โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัย บูรพา เป็นหน่วยงานที่บริหารงานอิสระภายในคณะ การศึกษาศาสตร์ อยู่ภายใต้การกำกับของมหาวิทยาลัย บูรพา มีปณิธาน ความมุ่งมั่นในการเป็นเลิศด้านการ จัดการเรียนการสอน โดยทำการศึกษา วิจัย ทดลอง หลักสูตร และวิธีสอนให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่หาความรู้ เป็น คนดี มีคุณธรรม นำความรู้สามารถยืนหยัดบนพื้นฐาน ของความเป็นไทย และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศที่ ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ตลอดทั้งเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน ด้านฝึกสอน ฝึกงาน และพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ ของนิสิตในคณะศึกษาศาสตร์และหน่วยงานอื่น

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการ จัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการเรียนรู้ กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาในด้านเนื้อหาสาระ ด้านการ จัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ และแหล่งเรียนรู้ และด้านการ วัดผลและประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นต้นแบบของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับ มัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1,973 คน

1.2 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1,973 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 สถานภาพของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น เพศ และระดับชั้นของนักเรียน

2.1.2 สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน โดยแบ่งตามระดับชั้นของนักเรียน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อความเป็นเลิศในแต่ละด้าน โดยวัดจากการใช้แบบสอบถาม

2.2.2 ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นเลิศในแต่ละด้าน โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระยะเวลาที่ทำการวิจัยนี้กระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปในประเด็นความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นเลิศในแต่ละด้าน และความต้องการของนักเรียน โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ตามลักษณะของข้อมูลที่ต้องการศึกษา ได้แก่

2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นเลิศ โดยใช้แบบสอบถามเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 390 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608-609) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากหัวหน้าห้องเรียนต่างๆ จำนวน 48 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 342 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นเลิศ โดยใช้แบบสอบถามเป็นผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างข้อ 2.1 จำนวน 390 คน

2.3 กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาความต้องการของนักเรียนแต่ละด้าน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ศึกษา กับนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในข้อ 2.1 จำนวน 96 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสำหรับนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นเลิศ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งแบ่งหัวข้อออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ และแหล่งเรียนรู้จำนวน และด้านการวัดผล และประเมินผล จำนวน 45 ข้อ

2. แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบ่งหัวข้อออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ และแหล่งเรียนรู้จำนวน และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 12 ข้อ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้งสองฉบับผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) และผ่านการทดลองใช้กับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยและอาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย โดยจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง

ที่เป็นนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 450 ฉบับ ได้กลับคืนมาจำนวน 422 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.7 แล้วคัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์ไว้จำนวน 390 ฉบับ และแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง จำนวนทั้งสิ้น 450 ฉบับ ได้กลับคืนมา จำนวน 395 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.7 แล้วคัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์ไว้ จำนวน 390 ฉบับ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t - test) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยวิธีการทางสถิติ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยทำการสรุปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อแปลความ ตีความ และสรุปความ จากข้อมูลการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของนักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบ

ความคิดเห็นของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงโดยรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดผล และประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และ ด้านการวัดผล และประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ความต้องการของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการให้ปรับลดเนื้อหาสาระให้มีจำนวนน้อยลง ต้องการให้ครูผู้สอนนำเกมหรือกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนาน มาสอน จัดกิจกรรมที่สนศึกษาหรือการศึกษานอกสถานที่ ใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่มีความทันสมัยแปลกใหม่อยู่เสมอ โดยเฉพาะสื่อการสอนประเภทเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ต้องการให้ครูผู้สอนมอบหมายการบ้านหรืองานต่างๆ ให้น้อยลง และนำผลงานหรือการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของผู้เรียนมาประเมินผลทุกครั้ง

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องการให้ครูผู้สอนพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาสาระที่จำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ต้องการให้มีการ จัดทัศนศึกษา กิจกรรมหรือค่ายนอกโรงเรียน ใช้สื่อการสอนที่มีความหลากหลายน่าสนใจ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ และ อินเทอร์เน็ต และต้องการให้ครูผู้สอนออกข้อสอบที่มีความยากง่าย และเหมาะสมตามความสามารถของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่านักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดผล และประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนนโยบายของโรงเรียนสามารถตอบสนองต่อความสนใจ ความถนัด และความพร้อมของผู้เรียน โดยคำนึงถึงศักยภาพ และความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ในมาตรา 24 ว่าให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด รวมทั้งจัดประสบการณ์การเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น

ทำเป็น และแก้ไขปัญหาคือ อันจะส่งผลต่อการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อรุณศรี ปลัดศรีช่วย (2545, บทคัดย่อ) ปาริฉัตร ภูมุลนา (2547, บทคัดย่อ) และศนิชา เลิศการ (2547, หน้า 92) ที่ได้ทำการวิจัยศึกษาความคิดเห็น และทัศนคติของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่านักเรียนมีความคิดเห็น และทัศนคติในระดับมากถึงมากที่สุด ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการ วัดผลและประเมินผล

2. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่าผู้ปกครอง นักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดการ เรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมในด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียน รู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดผล และ ประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองมีความเห็นว่า กระบวนการจัดการเรียนรู ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม รวมทั้งนโยบายของโรงเรียน ในการจัดการ ศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นเยาวชนที่ดีมี ความรู้ควบคู่คุณธรรม สามารถตอบสนองต่อความ ต้องการของผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้เป็นอย่างดี อีกทั้ง ยังสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการ สอนวิชาสังคมศึกษาดังที่ วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542, หน้า 21) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่สอนใน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยมุ่งพัฒนาชีวิต ให้มีคุณภาพเป็นพลเมืองดีของสังคมไทยและสังคม โลก เช่นเดียวกับแนวคิดของ อัญชลี เศรษฐเสถียร

(2528, หน้า 22) จารึก ถึงลาภ (2543, หน้า 5) และ สมพร โตนวล (2551, หน้า 5) ที่กล่าวถึงความสำคัญ ของวิชาสังคมศึกษาโดยสรุปได้ว่า วิชาสังคมศึกษาเป็น วิชาที่มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาคุณสมบัติ ของพลเมืองให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีประสิทธิภาพสูง ขึ้น และยังสามารถสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2545, หน้า 9) และหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2551, หน้า 114) ที่กำหนดว่ากลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีจุด มุ่งหมายที่สำคัญคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความ รู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์เพื่อเป็นพลเมือง ดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ภายใต้การปกครองอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. ความต้องการของนักเรียนที่มีต่อ กระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

3.1 ด้านเนื้อหาสาระ พบว่านักเรียนต้องการ ให้ปรับลดจำนวนเนื้อหาสาระให้มีจำนวนน้อยลงและคัด เลือกเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการสอบเข้าศึกษาต่อใน ระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่า รายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมนั้นมีจำนวนมากหลากหลายเนื้อหาสาระ บาง เรื่องอาจมีเนื้อหายากเกินไปไม่เหมาะสมกับความสามารถ ของผู้เรียน แต่ทั้งนี้เนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทุกเนื้อหาสาระ ล้วนมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนทั้งสิ้น ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ ดีให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนเนื้อหาวิชา สังคมศึกษา ดังที่ จอยส์ (Joyce, 1972, p. 6-7) ซึ่ง ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการเรียนวิชาสังคมศึกษา ว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีส่วนช่วยพัฒนาผู้เรียน

ให้สามารถเข้าใจชีวิต สามารถปรับตัวให้เหมาะสมต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวผู้เรียนซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตต่อไป

3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการให้ครูผู้สอนนำเกมหรือกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนานมาสอน ซึ่งการนำเอาเกมมาประกอบการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด และทักษะในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนจนนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดีและสร้างความสนุกสนานให้เกิดขึ้นกับนักเรียนตามที่ ทิศนา ขัมมณี (2545, หน้า 85) ได้เสนอแนวคิดในการนำเกมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นการสอนอีกวิธีหนึ่งช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้ จากการเล่น ทั้งยังทำให้การเรียนรู้นั้นมีความหมาย และอยู่คงทน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต้องการให้ครูผู้สอนจัดทัศนศึกษาหรือกิจกรรมการศึกษาออกสถานที่ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้การจัดทัศนศึกษานับเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างมากสำหรับนักเรียน เพราะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ในสถานที่จริง ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังที่ บลาวท์ และคลาวสเมียร์ (Blount and Klausmeir, 1968) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมทัศนศึกษาว่า การจัดทัศนศึกษาเป็นกิจกรรมการศึกษาหาความรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์อันทรงคุณค่าให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ความต้องการดังกล่าวยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคุณ รุ่งเรือง (2545, หน้า 52) และนันทพร จุลพันธ์ (2547, หน้า 72-73) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรม การค้นหาประสบการณ์นอกหลักสูตร และส่งเสริมผู้เรียนให้มีประสบการณ์ตรงจากการไปศึกษานอกสถานที่

3.3 ด้านสื่อ และแหล่งเรียนรู้ พบว่านักเรียนต้องการให้ครูผู้สอนใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่มีความทันสมัยน่าสนใจ โดยเฉพาะสื่อการสอนประเภทเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในโลกยุคปัจจุบันสื่อประเภทเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน นักเรียนจำนวนมากเรียนรู้ข้อมูลเรื่องราวต่างๆ จากสื่อประเภทเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาจะต้องรู้จักปรับเปลี่ยนและพิจารณาคัดเลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม ดังที่ รัชนิกร ทองสุชาติ (2545, หน้า 60-61) ได้ให้ความเห็นว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาต้องมีการเลือกสรรอย่างเหมาะสม เพราะธรรมชาติของวิชานี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ครูผู้สอนจำเป็นต้องตื่นตัวรู้ทันและอยู่เหนือข้อมูล เป็นผู้ชี้แนะให้ผู้เรียนออกไปสู่สังคมภายนอกในฐานะนักคิด นักพิสูจน์ นักตั้งคำถาม นักวิเคราะห์ นักวิจารณ์ นักตั้งสมมุติฐาน นักริเริ่มสร้างสรรค์ ที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่สามารถเลือกใช้ความรู้และแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างชาญฉลาด อีกทั้งความต้องการดังกล่าวของนักเรียนยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคุณ รุ่งเรือง (2545, หน้า 52-53) ที่ศึกษาความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาพบว่า ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น นักเรียนต้องการให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ทันสมัย ประเภทอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ วิกิพีเดียและสไลด์

3.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักเรียนต้องการให้ครูผู้สอนใช้วิธีการวัดผล ที่มีความหลากหลายทั้งการทำงานกลุ่มและงานเดี่ยว ตลอดจนผลงานหรือการร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมทั้งใน และ นอกห้องเรียน ดังนั้นในการวัดผลและประเมินผล ในวิชาสังคมศึกษาครูผู้สอนจึงควรพิจารณาคัดเลือก วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายตามสภาพของการ เรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 219) ได้เสนอแนะแนวทางการวัดผลและประเมิน ผลการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ดังนั้นการวัดผลและประเมินผล จึงควรเน้นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากสภาพจริง โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายซึ่งจะช่วยค้นหา ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน และเป็นแนวทางใน การพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรแสวงหาความรู้ที่ทันสมัย ทัน โลก ทันเหตุการณ์และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาโดย การเข้าอบรม ประชุม สัมมนาในด้านหลักสูตร ด้าน ทักษะการสอน ด้านผลิต และการใช้สื่อการสอน ด้าน การวัดผล และประเมินผล เพื่อจะได้นำความรู้ และ ทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลายเสนอความต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ด้วย กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ ดังนั้นทางกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงควร พิจารณาวางแผนและดำเนินกิจกรรมดังกล่าวตามความ เหมาะสม

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผน จัดสรร งบประมาณ และสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่าง ต่อเนื่อง และจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และ พัสดุภัณฑ์.

_____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิตติคุณ รุ่งเรือง. (2545). *รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชา สังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)*. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม).

จารึก ถึงลาภ. (2543). *เอกสารคำสอน วิชา 404461 หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัย บูรพา.

ทิตนา แจมมณี. (2545). *14 วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- นาคยา ปิลันธนานนท์. (2550). *สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- นันทพร จุลพันธ์. (2547). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวิชาสังคมศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปรินทร์รอยแยลส์วิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์. สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ปาริฉัตร ภูมุลนา. (2547). *ทัศนคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, [ออนไลน์] <http://www.riclib.nrct.go.th/abs/2549/ab163636.pdf> เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 12 สิงหาคม 2552.*
- โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. (2552). *รายงานประจำปี 2551*. ชลบุรี: โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชนีกร ทองสุชาติ. (2543). *เอกสารประกอบการสอนวิชาสารสนเทศเพื่อการสอนสังคมศึกษา*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2542). *การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ศนิชา เลิศการ. (2547). *ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- สมพร โตนวล. (2551). *การสอนสังคมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535*. กรุงเทพฯ: ฟันนี้พับลิชซิ่ง.
- _____. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค.
- อรุณศรี ปลัดศรีช่วย. (2545). *ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [ออนไลน์]. Available: <http://www.riclib.nrct.go.th/abs/ab131230.pdf>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 12 สิงหาคม 2552.*
- อัญชลี เศรษฐเสถียร. (2528). *การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา*. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Blount, N. S. & Klausmeir, H. J. (1968). *Teaching in Secondary School*. New York: Harper & Rowe.
- Joyce, B. R. (1972). *New Strategies for Social Education*. Chicago: Science Research Associates.
- Krejcie, R. & Daryle W. M. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*. 14, 608-609-A.